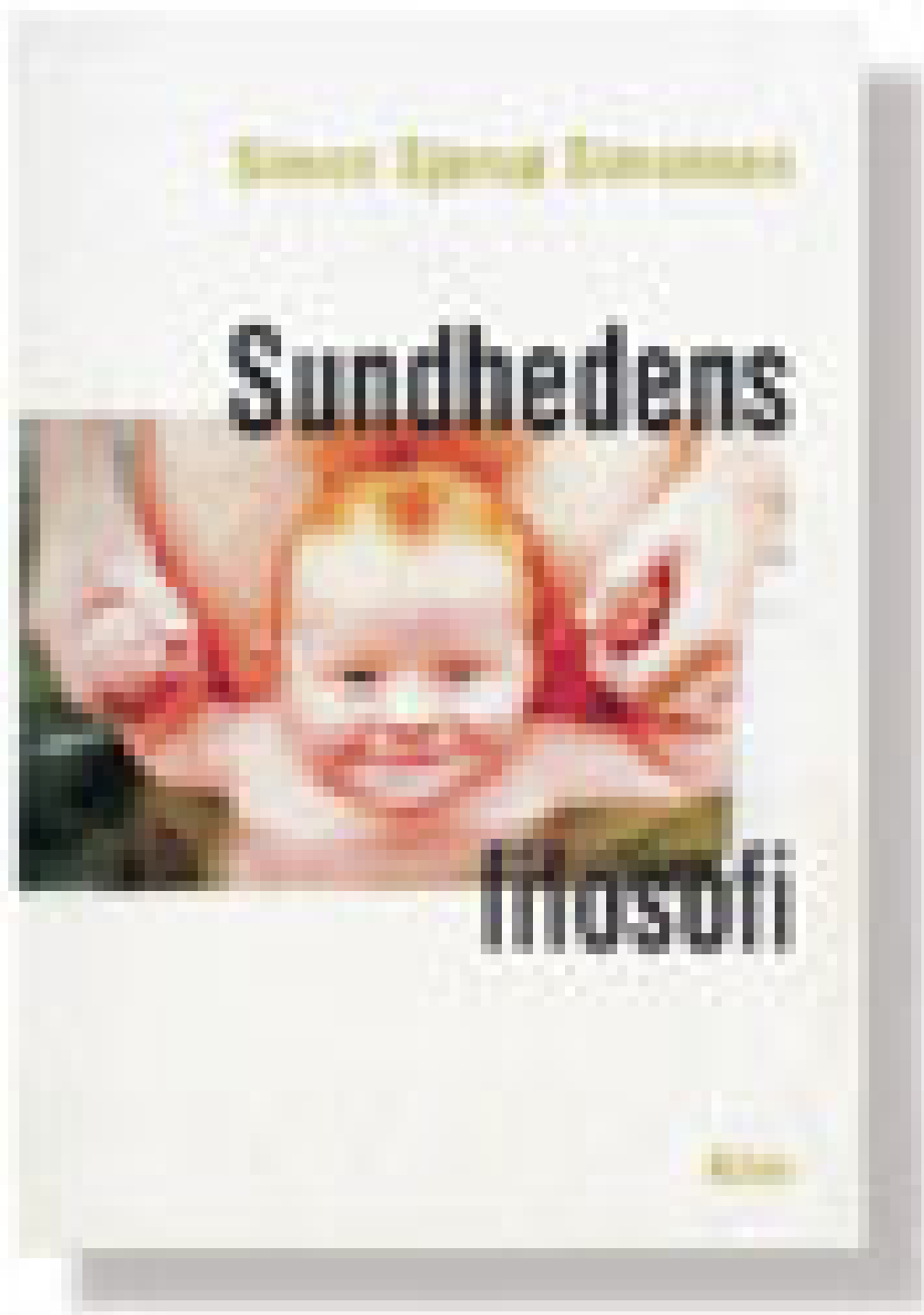

Vitenskapsteori for klinikere

BOKOVERSIKT

Sundhedens filosofi er en lærebok i vitenskapsteori for helsepersonell. Forfatteren Simon S. Simonsen ønsker å lede leseren gjennom nyere vitenskapsteori og mot en forståelse av vitenskap som evner å møte de utfordringer det moderne helsevesenet står overfor. Gjennom praktiske, kliniske eksempler forsøker han å levendegjøre den vitenskapsteoretiske debatten. Sentrale temaer er deduktivisme, induktivisme, falsifikasjonisme, vitenskapelige paradigmer, sosialkonstruktivisme, hermeneutikk og fenomenologi.

Boken er bygd opp som en argumentasjonsrekke som ender med forsvaret for en ”økologisk vitenskapsteori” som Simonsen funderer i Hans Jonas’ analyse og kritikk av det teknologiske samfunn og den antroposentriske etikk og bygger på Jonas’ begrep om ansvarlighet.

Boken er engasjerende, og en del av dens eksempler er hentet fra klinisk arbeid, noe som fungerer godt. Enkelte kapitler omhandler generell vitenskapsteori og mangler sårt kliniske eksempler. Disse kapitlene er ikke spesielt tilpasset helsefagene og fungerer dårligst. At nesten en tredel av boken drøfter positivismen og at viktige begreper som sannsynlighet og normalitet blir avspist med noen få sider, vil nok enkelte med helsefaglig bakgrunn reagere på.

I innledningen til kapittel 1 sier forfatteren at formålet med boken er "at bidrage til løsningen af vore sundhedsproblemer". Dette synes svært pretensiøst, og det kan være vanskelig å se noen umiddelbar sammenheng mellom en bok i vitenskapsteori og befolkningens helseforhold. Spesielt problematisk blir dette når Simonsen konkluderer med at det er praksis som avgjør om teorier er sanne. Hvordan en teori om vitenskapen, som avhenger av praksis, kan endre praksis, synes ikke klart nok belyst. Bokens høye ambisjoner kommer også til syne i tittelen *Sundhedens filosofi*. Den handler i liten grad om helse og mangler referanse til sentral filosofisk litteratur om helse.

Simonsen er også overraskende deterministisk i sin forståelse av forholdet mellom kliniker og pasient og de ulike vitenskapsteorier: Det synes å være den gjeldende vitenskapsteori som avgjør dette forholdet. Forholdet mellom teori og praksis kommer ikke klart frem, noe som kan skyldes hans syntese av Karl Marx og Ludwig Wittgenstein. Boken inneholder også enkelte feil, bl.a. påstanden om at Immanuel Kant hevder at "mennesket ikke må behandles som blot et middel, men kun som et mål i seg selv" (s. 155). Kant sier at mennesket aldri skal behandles bare som et middel, men alltid også som et mål. Det er også uheldig at han innfører fagfilosofiske termer som ikke blir definert, eller som først blir definert senere i teksten.

Alt i alt, er dette en interessant innføring i vitenskapsteori, også for leger.

Bjørn Hofmann

Senter for medisinsk etikk

Oslo

Publisert: 20. mai 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 20. februar 2026.